

Sygn. IX. GC. 427/13

WYROK CZĘŚCIOWY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Kraków, 13 listopada 2014r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydz. IX Gospodarczy w składzie:

sędzia SO Dariusz Pawłyszcz

protokółant st. sekr. sąd. Aleksander Powroźnik

po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym w Krakowie 13 listopada 2014r. sprawy z powództwa (...) Sp. k. w K. przeciwko (...)S.A. w (...) S.A. w S. o zapłatę 681.977,94 zł

I zasądza na rzecz powoda:

- od (...)S.A. 93.039 (dziewięćdziesiąt trzy tysiące trzydzieści dziewięć) zł,
- od (...) S.A. 39.874 (trzydzieści dziewięć tysięcy osiemset siedemdziesiąt cztery) zł;

II oddala żądanie zapłaty 41.442 zł w stosunku do (...)S.A. i 17.761 zł w stosunku do (...)S.A.

UZASADNIENIE

Powodowy nabywca wierzytelności ubezpieczonego wniósł o zasądzenie od pozwanych ubezpieczycieli 681.977,94 zł tytułem reszty odszkodowania za zalanie zakładu ubezpieczonego w trakcie powodzi w częściach określonych umową ubezpieczenia, tj. 70% od (...) S.A. i 30% od (...) S.A.

W odpowiedzi na pozew [k.461] pozwani ubezpieczyciele wnieśli o oddalenie powództwa, ponieważ:

- 1.** umowa cesji prawa do odszkodowania jest nieważna, gdyż nastąpiła bez zgody francuskiego sądu prowadzącego postępowanie upadłościowe jedyne go udziałowca ubezpieczonego,
- 2.** poszkodowany nie wykazał wysokości szkody.

W uzupełnieniu odpowiedzi na pozew [k.512] pozwany (...)podniósł kolejne przyczyny nieważności cesji prawa do odszkodowania:

- 3.** umowa ubezpieczonego i powoda zobowiązująca do cesji przewidywała formę aktu notarialnego dla umowy cesji, która to forma nie została zachowana,
- 4.** umowa cesji jest przysporzeniem na rzecz powoda, lecz nie ma kaucji przysporzenia,
- 5.** umowa ubezpieczenia wymagała zgody ubezpieczycieli na cesję praw z umowy ubezpieczenia, co nie nastąpiło.

Sąd ustalił, co następuje:

Jedynym udziałowcem (...) Sp. z o.o. (oznaczanej dalej jako ubezpieczony) była spółka akcyjna prawa francuskiego (...) [wydruk KRS k.59v]. Wyrokami z 16 lipca 2008r. francuski sąd otworzył postępowanie ochronne (sauvegarde) podmiotów wchodzących w skład grupy (...), w tym ubezpieczonego [k.669]. Nadzorca sądowy wnioskiem z 5 września 2008r. [k.660] wniósł o wpis otwarcia postępowania, które we wniosku określił jako naprawcze, oraz osoby nadzorcy w KRS, a sąd rejestrowy wpisem nr 19 z 17 października 2008r. wpisał otwarcie postępowania naprawczego [k.737]. W dniu 10 listopada 2009r. sąd francuski zatwierdził plan naprawczy dla całej grupy (...) [k.699], a polski sąd rejestrowy wpisem nr 23 z 19 kwietnia 2010r. wpisał do KRS ubezpieczonego zakończenie postępowania naprawczego.

Umową z 15 grudnia 2009r. [k.5] ubezpieczony ubezpieczył u pozwanych ubezpieczycieli mienie swoje i trzech innych przedsiębiorców na 2010 rok m.in. od powodzi, przy czym pozwany (...) Polska odpowiadał za 70% szkody, a pozwany (...)za 30% szkody.

W dniu 4 czerwca 2010r. zakład ubezpieczonego (g.) został zalany przez powódź. Powód już wcześniej prowadził rokowania co do zakupu nieruchomości, na których znajdował się zakład, i umową warunkową z 10 czerwca 2010r. [k.12] nabył nieruchomości z zakładem pod warunkiem, że Agencja Nieruchomości Rolnych nie skorzysta z prawa pierwokupu. Ubezpieczony zobowiązał się do zaliczenia odszkodowania za zalanie na poczet ceny lub cesji wierzytelności z polisy na rzecz powoda w umowie przenoszącej własność ((...) 7). Strony umowy warunkowej przeniosły własność umową w formie aktu notarialnego z 2 września 2010r. [k.34] i nie zawarły w niej zapisu o cesji wierzytelności z polisy.

Powód w oparciu o pełnomocnictwo otrzymane od ubezpieczonego w jego imieniu zażądał wypłaty odszkodowania od pozwanych, którzy uznali szkodę tylko do wysokości 178.724,68 zł i zapłacili tę sumę pomniejszoną o franszyzę 1.000 zł.

W dniu 4 kwietnia 2011r. sąd francuski uchylił plan naprawczy dla (...) S.A. pozostawiając go w mocy dla podmiotów powiązanych, w tym ubezpieczonego. W dniu 3 lipca 2012r. plan naprawczy został uchylony także wobec pozostałych podmiotów z grupy (...) i zostało wobec nich otwarte postępowanie naprawcze (redressement) mające na celu zawarcie układu. Sąd francuski wyznaczył także administratora ubezpieczonego. Ani otwarcie postępowania redressement, ani wyznaczenie administratora nie zostały ujawnione w KRS.

Ponieważ pełnomocnictwo dla powoda do dochodzenia odszkodowania w imieniu ubezpieczonego wygasło, powód zwrócił się ubezpieczonego o przeniesienie wierzytelności z polisy, co nastąpiło umową z 21 listopada 2012r. zawartą w imieniu ubezpieczonego przez prokurenta ustanowionego przez zarząd [k.56].

szkoda

Koszt robót budowlanych netto (bez Vat) koniecznych do przywrócenia obiektu do stanu sprzed powodzi wynosi co najmniej 233.152 zł (koszt przyznany przez pozwanych; wg powoda koszt ten wynosi 238.167 zł).

Koszt naprawy maszyn uszkodzonych podczas powodzi wynosi co najmniej 52.092 zł.

Za ekspertyzy sporządzone w celu wykazania pozwanym wysokości szkody powód zapłacił netto 26.393 zł.

W sumie szkoda wynosi co najmniej 311.637 zł, a po odjęciu franszyzy 1.000 zł wynosi 310.637 zł. Pozwani zapłacili 177.724 zł (zgodnie z umową (...)zapłaciło 70%, a (...)30%) i do zapłaty pozostaje co najmniej 132.913 zł, z czego 70% obciąża (...) (93.039 zł) i 30% (...) (39.874 zł).

Powyższy stan faktyczny był niesporny i został ustalony w oparciu o twierdzenia stron niezaprzeczone przez stronę przeciwną (art. 229 i 230 K.p.c.). Strony nie przeczyły istnieniu i autentyczności kserokopii dokumentów złożonych przez stronę przeciwną. Dokonanie ustaleń faktycznych będących odzwierciedleniem treści niespornych dokumentów nie wymaga przeprowadzenia dowodu (tak SA w Krakowie w wyroku z 28 grudnia 2011r., I.ACa.1111/11). Sąd przeprowadził dowód z części powołanych wyżej dokumentów w celu poznania twierdzeń stron o faktach wynikających z niespornych dokumentów (art. 231 i 210 § 3 K.p.c.). Dowód z zeznań autora ekspertyzy zamówionej przez powoda nie został uwzględniony przy wydawaniu niniejszego wyroku. Dowód ten może być istotny przy rozstrzygnięciu wyrokiem końcowym o wysokości szkody w maszynach.

Pozwani wnosili o dowód z akt rejestrowych ubezpieczonego na okoliczność treści składanych wniosków o wpis, lecz - jak zostanie uzasadnione niżej w wyjaśnieniu podstawy prawnej rozstrzygnięcia - istotna był tylko treść wpisów, a nie wniosków o wpis.

Sąd zważył, co następuje:

legitymacja czynna

Wpisy w KRS mają charakter deklaratoryjny, lecz jednocześnie kontrahenci przedsiębiorców wpisanych do KRS mają prawo do działania w zaufaniu do wpisów w KRS. Skoro ubezpieczony nie mógł w sporze z powodowym nabywcą jego wierzytelności powoływać się na nieważność zbycia roszczenia o odszkodowanie (art. 17.2 u. o KRS) ze względu na niewpisanie do KRS postępowania naprawczego (redressement) i wyznaczenia przez francuski sąd administratora ubezpieczonego, to także ubezpieczyciele nie mogą podnosić nieważności zbycia wierzytelności z tej przyczyny umową z dnia 21 listopada 2012r. [k.56].

Nawet w razie ujawnienia w KRS otwarcia przez francuski sąd postępowania naprawczego (redressement) w dniu 3 lipca 2012r. i wyznaczenia przez francuski sąd administratora ubezpieczonego pozwani ubezpieczyciele nie mogliby powoływać się na nieważność umowy z 21 listopada 2012r., gdyż na podstawie art. L 622-7 in fine francuskiego Kodeksu handlowego [tekst angielski na www.legifrance.gouv.fr] zainteresowani mogą w ciągu trzech lat żądać przed sądem upadłościowym unieważnienia płatności lub czynności działanych przez dłużnika, a zastrzeżonych dla administratora. Pozwani nie podnosili, aby wnosili o unieważnienie umowy z 21 listopada 2012r. Francuski Kodeks handlowy w art. L 622-7 przewiduje unieważnialność na wniosek zainteresowanego lub prokuratora jako jedyną - poza odpowiedzialnością karną (art. L-654-8) - sankcję naruszenia przez dłużnika ograniczeń z zarządzaniu swoim przedsiębiorstwem. Kodeks nie przewiduje sankcji nieważności erga omnes z mocy prawa.

Przed wszystkim umowa z 21 listopada 2012r. nie przenosiła wierzytelności o odszkodowanie na powoda, gdyż wierzytelność ta została już przeniesiona umową przeniesienia własności nieruchomości z 2 września 2010r. [k.34], gdy ubezpieczonego nie wiązały żadne ograniczenia w zarządzaniu swoim przedsiębiorstwem. Zakład ubezpieczonego został zalany przez powódź w dniu 4 czerwca 2010r., gdy rokowania co do ceny sprzedaży powodowi zakładu wraz z nieruchomością były zakończone. Aby nie szacować szkody powód i ubezpieczony w umowie warunkowej z 10 czerwca 2010r. (w tym czasie ubezpieczony także nie był ograniczony w zarządzie) postanowili zachować wynegocjowaną cenę i przenieść na powoda wierzytelności z polisy (§ (...)). Strony tylko przez przeoczenie nie zawarły odpowiedniego postanowienia w umowie z 2 września 2010r. przenoszącej własność bezwarunkowo. "Umowa" z 21 listopada 2012r. w istocie tylko potwierdza cesję w formie pisemnej.

Wbrew tezie pozwanego przeniesienie prawa do odszkodowania miało kauzę. Powód otrzymał to prawo w zamian za zrzeczenie się uprawnień z rękoma lub odszkodowawczych mogących wyniknąć z zalania gorzelnii przez powódź, co wynika z § (...) umowy warunkowej.

Wbrew tezie pozwanego powód i ubezpieczony nie zastrzegli w § (...) umowy warunkowej dokonania cesji w formie aktu notarialnego, a jedynie postanowili dokonać cesji w umowie przenoszącej własność. Okoliczność, iż dla umowy przenoszącej własność prawo wymaga formy aktu notarialnego, nie oznacza, że strony umowy warunkowej zastrzegły tę formę dla cesji prawa do odszkodowania.

Wbrew tezie pozwanego § 15.5 O.w.u. [k.75v] nie wymaga zgody ubezpieczyciela na cesję prawa do odszkodowania, a jedynie przewiduje rozwiązanie umowy ubezpieczenia w razie zbycia ubezpieczonego mienia w okresie ubezpieczenia. Rozwiązanie umowy po zajściu zdarzenia objętego ubezpieczeniem (tj. po powstaniu prawa do odszkodowania) nie stoi na przeszkodzie zbyciu prawa do odszkodowania. Ponadto umowa ubezpieczenia ma pierwszeństwo przed O.w.u., a umowa przewidywała wstąpienie nabywcy przedsiębiorstwa w stosunek ubezpieczenia [k.8 in fine] oraz wyraźnie zawierała zgodę ubezpieczyciela na przyszłe cesje [k.9v ab initio].

Biorąc powyższe pod uwagę sąd uznał, że powód skutecznie nabył od ubezpieczonego prawo do odszkodowania.

szkoda

Pozwani przyznali koszt robót budowlanych netto (bez Vat) koniecznych do przywrócenia obiektu do stanu sprzed powodzi w wysokości 115.155 zł (kosztorys uznawany przez pozwanych za prawidłowy k.563). Pozwani bezpodstawnie obniżyli tę sumę o 40.304,51 zł ze względu na zużycie techniczne. Pozwani przyznali także, że koszt uprzątnięcia mułu i niezbędnych rozbiórek wynosi 117.997 zł netto (tj. przyznali w sumie koszt doprowadzenia do stanu sprzed powodzi w wysokości 233.152 zł). Wg pozwanych koszt usunięcia mułu i fragmentów obiektu podlega zwrotowi do sumy stanowiącej 20% szkody i dlatego zmniejszyli sumę 117.997 zł o 92.608,40 zł.

Mienie (budynki i maszyny) zostało ubezpieczone wg wartości księgowej brutto [k.6]. W świetle "Klauzuli pełnej wartości odtworzenia" w polisie [k.11] w przypadku mienia, które w chwili powodzi nie było starsze niż 5 lat, należy uwzględnić pełny koszt odtworzenia. O mieniu starszym klauzula nie stanowi. W przypadku szkody częściowej § 22.1 O.w.u. [k.77] zabrania obniżenia odszkodowania (obliczonego jako koszt naprawy) ze względu na zużycie techniczne uszkodzonego mienia. Tak samo w przypadku szkody całkowitej stanowi § 22.1 zd.2. Dopiero § 22.3 O.w.u. stanowi, iż w razie rezygnacji przez ubezpieczonego z odtworzenia mienia, wysokością szkody jest wartość rzeczywista mienia sprzed szkody, a wartość rzeczywista została zdefiniowana jako wartość odtworzeniowa pomniejszona stosownie do zużycia technicznego (§ 19.2 p.2). Z § 22.4 O.w.u. zdaje się wynikać, iż ubezpieczyciele powinni zapłacić odszkodowanie obliczone jako wartość rzeczywistą, a dopiero po przedłożeniu rachunków dokumentujących odtworzenie resztę odszkodowania obliczonego jako koszt odtworzenia, lecz pod warunkiem, że odtworzenie nastąpi w ciągu 3 lat od powstania szkody. Jednakże § 22.7 stanowi, że podstawą wypłaty odszkodowania nie są rachunki, lecz kosztorys odtworzenia lub naprawy.

Powód oświadczył, że zamierza odtworzyć zabudowania gorzelni i naprawić maszyny, a nie uczynił tego ze względu na brak środków z powodu niezapłacenia mu pełnego odszkodowania. Niejednoznaczność zapisów umowy obciąża stronę projektującą umowę. Dlatego ubezpieczyciel nie może powoływać się na interpretację nie wynikającą jednoznacznie z umowy, chyba że ma dowody na przedstawienie ubezpieczonemu tej interpretacji przed zawarciem umowy. Umowa ubezpieczenia (polisa wraz z O.w.u.) nie nakłada jednoznacznie na ubezpieczonego obowiązku odtworzenia mienia w ciągu 3 lat pod rygorem ograniczenia odszkodowania do wartości rzeczywistej. Taki wniosek można wyciągnąć z § 22.4, lecz takie ukrywanie istotnego postanowienia w zapisie regulującym procedurę wypłaty odszkodowania jest niedopuszczalne. Ubezpieczony miał prawo działać w zaufaniu do § 22.7 przewidującego wypłatę odszkodowania w oparciu o kosztorys. Wszelkie sprzeczności w polisie i O.w.u. należy rozstrzygać na niekorzyść ubezpieczyciela.

Polisa [k.6v] wyraźnie stanowi o ograniczeniu kosztów uprzątnięcia pozostałości po szkodzie do 20% szkody ponad sumę ubezpieczenia. Dopóki szkoda - wraz z kosztami uprzątnięcia - mieści się w sumie ubezpieczenia, nie ma podstaw do ograniczania odpowiedzialności pozwanych. Umowa ubezpieczenia jasno przewiduje, że w razie wyczerpania sumy ubezpieczenia ubezpieczyciel jest mimo tego zobowiązany do pokrycia kosztów uprzątnięcia pozostałości po szkodzie do wysokości 20% szkody. Nawet w razie uznania, że zapis umowy dopuszcza interpretację podnoszoną przez pozwanego, to - jak wyżej wskazano - należy wybrać interpretację korzystną dla ubezpieczonego.

Niesporny (uznany przez pozwanych) koszt naprawy maszyn wynosi 52.092 zł netto.

Pozwani - zgodnie z polisą [k.6v] - uznają prawo ubezpieczonego do wliczenia do szkody wynagrodzeń za ekspertyzy w wysokości 26.393 zł netto.

Dlatego powodowi przysługuje odszkodowanie w wysokości $233.152 + 52.092 + 26.393 = 311.637$ zł, a po uwzględnieniu franszyzy 1.000 zł i zapłaconej sumy 177.724 zł do zapłaty pozostaje 132.913 zł, z czego 70% obciąża (...) (93.039 zł) i 30% (...) (39.874 zł). Umowa ubezpieczenia przewiduje udział własny ubezpieczonego (franszyzę redukcyjną) w wysokości 1.000 zł [k.6v], czego powód bezpodstawnie nie uwzględnił obliczając szkodę.

Powód nie podstaw do doliczenia Vat do szkody. Jeżeli powód wykona niezbędne prace we własnym zakresie, to nie poniesie kosztu Vat. Jeżeli powód zamówi prace u płatnika Vat, to istotnie zapłaci wartość prac netto powiększoną o Vat, lecz następnie wysokość Vat ujętego w fakturze wykonawcy będzie mógł odliczyć od zobowiązania podatkowego z tytułu Vat naliczonego w fakturach wystawianych przez powoda nabywcom usług i towarów powoda (powód pismem

z 15 lipca 2014r. [k.578] oświadczył, iż ma przychody wystarczające do odliczenia Vat naliczonego przy obliczaniu szkody).

Wg powoda koszt robót budowlanych oraz uprzątnięcia netto wynosi 238.167,10 zł [k.207]. Różnica z wartością 233.152 zł przyznawaną przez pozwanych, tj. suma 5.015,10 zł, będzie przedmiotem rozstrzygnięcia wyrokiem końcowym. Jednakże niezależnie od ustaleń sądu co do rzeczywistej wartości prac już obecnie można przesądzić, że Vat naliczony przez powoda od całej sumy 238.167,10 zł, tj. także od sumy 5.015,10 zł, mu nie przysługuje. Powód naliczył 22% Vat, tj. sumę 52.397 zł (różnica sumy brutto i netto w kosztorysie powoda k.207).

Także Vat ujęty w fakturach wykonawców ekspertyz na sumę 5.806 zł powodowi nie przysługuje. W sumie z tytułu Vat powód bezpodstawnie żąda od pozwanych zapłaty 58.203 zł. Zatem oddalenie w p. II rozstrzygnięcia żądania zapłaty 59.203 zł (z czego 70% wobec (...)i 30% wobec (...)) wynika z bezpodstawnego wliczenia przez powoda do szkody Vat 58.203 zł i niepominięcia szkody o franszyzę 1.000 zł.

W sumie niniejszy wyrok częściowy rozstrzygnął o żądaniu zapłaty 192.116 zł, tj. do rozstrzygnięcia pozostaje żądanie zapłaty 489.861,94 zł. W orzeczeniu końcowym sąd rozstrzygnie o spornej sumie 5.015,10 zł z tytułu różnicy w wycenie wartości robót budowlanych oraz o spornej części odszkodowania za maszyny. Wg powoda wynosi ono 536.840 zł (tym razem powód prawidłowo obliczył koszt naprawy netto), a wg pozwanych tylko zasądzoną w p. I sumę 52.092 zł. Zatem różnica wycen stron wynosi 484.748 zł, a razem z różnicą w wycenie robót budowlanych wynosi 489.763,10 zł. Różnica między tą sumą, a sumą 489.861,94 zł wynikającą z porównania żądania pozwu w wysokości 681.977,94 zł i sumy 192.116 zł, o której sąd orzekł w niniejszym wyroku, wynika z zawyżenia żądania pozwu o 98,84 zł na skutek błędu rachunkowego powoda. Powód obliczył szkodę budowlaną na 290.563,86 zł brutto, a szkodę w maszynach na 536.840 zł netto, tj. w sumie 827.403,86 zł, lecz w pozwie zsumował to do 827.503,58 zł [k.3], tj. zawyżył sumę o 99,72 zł (różnica z kwotą 98,84 zł wynika z zaokrągleń).